

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Selenburgova ul. 6. I.

DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka
Din 2.—, mesečno Din 4.—,
celoletno Din 48.— Za člane
izvod po 1-10 Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani ter opremljeni
z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije so poštne proste.

Akcija celokupnega delavstva proti TPD.

Velikanski protestni shod v Ljubljani. — 4000 delavcev na shodu. — Enotna delavska fronta proti kapitalu.

V preteklih letih nismo bili vajeni delavskih shodov. Delavci so postali v svojem trpljenju apatični. Odkar pa je prišlo do zedinjenja strokovnega pokreta, se oživlja z vsakim dnevom delavski odpor proti kapitalu.

In TPD ni več naletela na razcepljeno, brezbrizno delavstvo, temveč na strnjeno proletarsko fronto.

Prejšnjo nedeljo se je zbralo na trboveljskem protestnem shodu nad 4000 rudarjev.

V sredo, 3. marca pa je napolnilo 4000 ljubljanskih delavcev veliko dvorano hotela »Union«. Leta in leta so se vršili ljubljanski delavski shodi le v Mestnem domu, ki nima prostora niti za polovico toliko ljudi, kolikor jih gre v unionsko dvorano. V sredo pa bi bila skoro še unionska dvorana premajhna. Gotovo ni shod vse. Ampak taka udeležba in bojeno razpoloženje na shodu pomeni, da delavstvo vstaja.

Shod so sporazumno sklicale vse strokovne zveze, t. j.: Strokovna komisija, Jugoslovanska strokovna zveza, Narodno-soc. strok. zveza, Strokovna unija, Delavsko-kmečka zveza in Unija stavbinskih delavcev. V predsedstvu shoda so bile zastopane vse organizacije, **glavni predsednik je bil naš s. Jernejčič**. Za vsako zvezo je govoril po en referent: za Jugoslovansko strok. zvezo Terseglav, za Narodno-soc. str. zvezo Juvan, za DKZ Bernot in za samostojno unijo Joža Bohinjec. Za **delavsko zbornico** je podal obširno stvarno poročilo s. Uratnik, ki je v glavnem dejal sledeče:

»Sklicatelji so mi naročili, naj vam podam situacijsko poročilo o prilikah, ki so nastopile v Trbovljah. Dnevno časopisje mi je kolikor toliko že olajšalo delo. Pred kratkim so ljubljanski dnevniki priobčili neko pojasnilo Trboveljske premogokopne družbe, da bo 1. marca reduciranih le 547 delavcev. Pojasnilo pa ne pravi, da dela v resnici samo dve tretjini delavstva, tretjina pa izmenoma praznuje. Na drugi strani pa je izostalo to, da so se redukcije vršile že pred 1. marcem in da je družba od 1. januarja do 1. marca tega leta reducirala že okoli 700 delavcev, tako da je danes v Trbovljah brezposelnih okoli 1300 delavcev, 1700 pa jih izmenoma praznuje.

Ni znano, ali je kriza došla že do vrhunca. Ko so se delavski zastopniki pogajali z družbo, se je izvedelo, da se namerava opustiti tudi Dukičev dnevni kop s 500 do 600 delavci, 1500 se jih odpusti, 1500 pa se bo izmenovalo. Ta dejstva upravičeno vzbujajo pozornost delavstva in vse ostale javnosti.

Trboveljska družba se pa čudi, da se ne moremo uživati v njene rentabilitetne račune. Že prej so delavci zaslužili le okoli 800 Din na mesec, le malokdo je zaslužil več. Nihče si ni mogel nič prihraniti, prej se je zadolžil. Danes je brezposelno delavstvo nagomiljeno v ozki dolini brez zaslužka, dela ne more dobiti niti na kmetih, je pa tudi brez sredstev, da bi moglo z družinami odpotovati in si poiskati kje drugje kruh.

Če misli Trboveljska premogokopna družba, da je v tem tragika, da se o tej stvari razpravlja, jo moramo opozoriti, da vzbuja njeno postopanje splošno ogorčenost.

Čudno je, da je ostala naša javnost še tako mirna. Množica gladnih narašča in vendar se ne zgane noben javni faktor. Le delavske organizacije so storile svojo dolžnost.

Delavstvu, ki je družbi ustvarilo milijonske vrednote, preti izguba kruha, družba postopa z njim kot s šahovskimi figurami, ne pa kot se postopa z živimi ljudmi, slabše se ne ravna niti z živino. Tako kažejo družbi njeni rentabilitetni računi.

Država se dela, kot da jo grozeča brezposelnost ne briga, da si delavske organizacije storile vse, da so merodajne faktorje informirale. Edino, kar je država vedela v tem trenutku storiti je, da je poslala par stotin orožnikov v Trbovlje ščititi družbo.

Desinteresiranost države se najbolj kaže v tem, da državni proračun sploh ne predvideva nikake vsote za take slučaje. Malenkostna je vsota, ki je določena za podporo brezposelnim. Ako pobije kmetu toča polje, čuti država in čuti javnost, da mu je treba pomagati. Ako pa padejo široke delavske množice v brezposelnost, ne najdejo nikjer umevanja.

Tudi če bi bila Trboveljska družba res prisiljena k takemu koraku, bi morali lastni interesi

dopovedati, da ne gre spravljati delavce v množicah ob kruh.

Že pred vojno se je pojavljala brezposelnost, čeprav le v majhni meri. Za moderno kapitalistično gospodarstvo je značilna gotova nestalnost, ki povzroča, da podjetja rastejo, padejo, uspevajo in pešajo. Prej je bilo pet odstotkov delavcev takorekoč vedno na cesti. Danes pa je položaj neprimerno hujši. Veliko je brezposelnih delavcev, ki so pa razkropljeni. Današnji shod bi moral zavzeti tudi načelno stališče za zavarovanje delavstva za slučaj brezposelnosti in da se organizirajo delovne prilike, da pride delavec vedno do delovne možnosti.

Trboveljska družba trdi, da se je oddaja premoga za eno tretjino zmanjšala in da je zato prisiljena, da mora eno tretjino delavstva reducirati. Prvotno je gozila z odpustom 3000 delavcev in šele po pogajanjih z zaupniki je to število znižala na polovico.

Po vojni je družba dobro gospodarila in ima denar, da bi se lahko krila tudi v slučaju resnične krize. Naj pride z natančnimi številkami in delavstvo jih bo rado priznalo, tako pa se more zanesti le na svoje številke. Da ni govora o padanju oddaje, govore sledeči podatki:

Leta 1923 je prodala 1.103.000 ton, leta 1924 1.314.000, leta 1925 pa 1.242.000 ton. Ena tretjina manjše oddaje bi bilo torej 400.000 ton. Jasno je, da oddaja ni padla niti za 100.000 ton. Družba naj se zadovolji z manjšimi dobički, delavski zaslužek je prvo, obresti šele drugo.

To postopanje družbe stremi za tem, da reducirala delavske plače. Hoče uvesti nov mezdni sistem, da bo plačevala le golo delo, ne pa raznih draginskih in drugih doklad.

Delavski delegati so odgovorili, da je nemogoče govoriti danes o znižanju plač, kajti prava umetnost je, kako naj se danes preživlja družina z 800 Din mesečne plače. Dalje hoče družba upejlati tak mezdni sistem, da bi se pot v jamo in iz nje sploh ne štel v delo. Rudarsko delavstvo je zlasti imelo pomisleke proti podaljšanju delovnega časa, s tem bi se brezposelnost le povečala.

Trboveljski družbi ne bo uspelo, da se ne bi o tem govorilo. Govorilo se bo vedno glasneje in ko bo delavstvo v revirjih lačno, bo samo zelo glasno in razločno izpregovorilo.

Strokovne organizacije bodo storile, kar bodo mogle, ali njih sile so premajhne, gotovo pa se bo skušalo vzbuditi pozornost onih, ki vedre in oblačijo v naši državi.

Delavstvo je tudi proti novemu pravilniku o bratovskih skladnicah, ki določa, da izgubi član 6 mesecev po odpustu iz službe vse pravice do zakladnice in pride tako ob svoj denar, včasih tudi v višini do 15.000 Din.

Trboveljska družba je izročila monopol nad prodajo svojega premoga novi družbi, ki ima baje več sposobnosti razpečevati premog kot Trboveljska družba sama. Le enega ne moremo razumeti, kako je mogla prepustiti novi družbi tudi prodajo premoga državnim železnicam, ki so glavni konzument. Na ta način bi si lahko prihranila težke milijone.

Povsod bomo znali najti Trboveljsko družbo, znali bomo vso javnost pripraviti, da bo proti njej. Skrbeli bomo, da se ne bo računalo le s suhim zlatom, nego tudi z živimi človeškimi življenji. In če tega ne bomo dosegli na ta način, bomo to dosegli na drug način.

Buren aplavz je potrdil točnost stvarnih govorikovih izjav.

V imegu **Strokovne komisije** je poročal sodr. Sedej, katerega govor je stalno prekinjalo naravnost frenetično ploskanje poslušalcev. Sodr. Sedej je v glavnem poročal sledeče:

Redukcija rudarjev TPD ni slučajen pojav, ampak je le novi akt v ofenzivi Zveze industrijcev proti delavstvu. Kapital hoče s tem **znižati delavske mezde in podaljšati delovni čas najprej rudarjem, potem kovinarjem, železničarjem...**

TPD umetno ustvarja krizo. Zato zahteva proletariat **pregled njenih računov in knjig ter kontrolo nad produkcijo**. (Burno ploskanje.) Rudar v tem boju ne sme ostati sam, vse delavstvo mora biti z njim v enotni fronti. (Burno odobravanje.)

Izgleda, da so prišli semkaj na ta shod nekateri, ki hočejo uganjati politično agitacijo na račun 3000 lačnih rudarjev. V tej akciji moramo počakati na medsebojna politična nasprotstva, ki nas

sicer ločijo in složno napeti vse sile za obrambo delavskih pravic. (Frenetično ploskanje.)

Če ta shod ne bo pomagal, bomo šli na ulico (burno odobravanje) in uporabili vsa razpoložljiva sredstva, da dosežemo pravico!

Naša država ni storila ničesar za zaščito in preskrbo reduciranih rudarjev, ampak pošilja le žandarmerijo v Trbovlje in ljubljansko palačo TPD. (Burni fuj!-klici.)

Zato pa vsi delavci strnimo ob dvanajsti uri svoje vrste in ostanimo enotni, dokler ne bo končana križeva pot delavskega razreda, da tudi on praznuje enkrat svoje vstajenje, svojo veliko nedeljo. —

Nato je predložil od vseh organizacij sporazumno sestavljeno resolucijo, ki se glasi sledeče:

RESOLUCIJA.

Po zaslišanju referatov, glasom katerih je odpustila Trboveljska premogokopna družba 1325 rudarjev, za ostale produktivne delavce pa uvedla praznovanje ene tretjine, tako da praznuje vsled teh ukrepov nad 3100 delavcev, istočasno pa napovedala, da bo podaljšala delovni čas in znižala mezde,

ugotavlja

ljubljansko delavstvo, zbrano dne 3. marca na velikem javnem shodu v veliki dvorani hotela »Union«:

1. Tudi če bi bilo res, da so redukcije, ki jih napoveduje T. P. D., nujno potrebne, bi pomenjal način, kako se nameravajo te redukcije izvesti, brezprimeren protisocialen čin eksponentov inozemskega kapitala.

V slučajih gospodarskih kriz je dolžna priskočiti prizadeti na pomoč vsa družba. Trboveljska premogokopna družba, ki je zbrala v letih dobre konjunkturo, izrabljajoč delovno silo, stomilijonske rezerve, je dolžna pomagati delavstvu v časih krize in slabše konjunkturo tako dolgo, da si ustvari druge predpogoje za ekstenzo.

2. Država, ki ni predvidela za slične socialne katastrofe nikakih kreditov, je podala daljni dokaz popolnega neumevanja za socialne naloge države. Ne samo, da ni postavila v svoj proračun nikakih kreditov za podpiranje brezposelnosti, ona ni storila ničesar, da bi se delovna sila organizirala, da bi se gradila stanovanja in izrabljalo vse neštete možnosti, kjer bi se mogla delovna sila koristno uporabiti.

3. V kolikor je mogoče dobiti sodbe o gospodarstvu T. P. D. in razlogih krize, je pa nadvse verjetno, da kriza ni tako akutna, kakor jo slika družba in je verjetna domneva, da izrablja trenutno slabšo konjunkturo za napad na zakoniti delovni čas in na delavske mezde, čeravno delavske mezde niso dosegle niti prav že itak sramotno nizkih predvojnih mezd in čeravno so cene premoga daleč previsoke in mnogo višje nego pred vojno.

4. Sedaj veljaven pravilnik Bratovskih skladnic omogoča, da bodo izubili reducirani rudarji še svoje člane pravice pri bratovskih skladnicah.

Iz vseh teh razlogov **zahtevamo:**

1. Državna oblast naj sestavi komisijo, sestoječo iz rudarske oblasti, zastopnikov parlamenta, delavske zbornice in delavskih zaupnikov, ki naj pregleda knjige T. P. D., naj preišče obseg krize in gospodarstvo T. P. D., zahteva naj gospodarski program, javnosti pa naj izda o tem poročilo: dotlej naj se vsaka redukcija obustavi.

2. Rudarska oblast naj prepreči kršenja zakona o osemurnem delovniku in predpisov o socialni zaščiti.

3. Družba in država naj priskočita na pomoč vsem delavcem, kojih eksistenca je vsled redukcije ogrožena, zlasti s tem, da jim najde novih delovnih prilik.

4. Pri akordnih tarifnih naj se odpravi premijski sistem, ki ustvarja zvišano produkcijo na škodo delavskega zdravja, in veča brezposelnost.

5. Pravilnik Bratovskih skladnic naj se nemudoma popravi v smislu tozadevnih predlogov delavskih strokovnih organizacij.

Da se te zahteve učinkovito podprejo

pozivljamo

delavstvo vseh strok, da se organizira v svojih strokovnih organizacijah in odbije organiziran napad delodajalcev na delavske pravice, kajti brez sodelovanja delavstva se kriza ne more rešiti.

Ugotavljamo, da je imelo ministrstvo saobračaja s T. P. D. sklenjeno pogodbo glede dobave premoga in sicer vedno za pol leta naprej. Na ta način si je T. P. D. znala zagotoviti odjem od železnice, dočim ministrstvo saobračaja z nobenim drugim rudnikom ni imelo podobne pogodbe in so tako drugi, zlasti tudi državni rudniki, imeli slabše konjunkturalne pogoje. Ta pogodba T. P. D. je potekla s februarjem in sedaj se družba trudi, da bi saobračajno ministrstvo sklenilo novo pogodbo z novo razpečevalno družbo. Ministrstvo se še ni odločilo.

Na podlagi teh ugotovitev zahtevamo:

1. Saobračajno ministrstvo naj obnovi pogodbo samo s T. P. D. in povsem izloči vmesno razprodajno družbo premoga. To pogodbo naj saobračajno ministrstvo obnovi le pod pogojem, da družba sprejme vse delavstvo nazaj v delo in da družba opusti tudi vse druge napade glede podaljšanja delovnega časa in znižanja mezd.

2. Zavedamo se, da je usoda rudarskega delavstva v znatni meri tudi v rokah ministrstva saobračaja, ki ima možnost, da pri obnovitvi pogodbe štiti delavske interese.

Z burnim ploskanjem je vse delavstvo sprejelo predloženo resolucijo.

Ko je predsednik zaključil shod, je stopil na oder **Marcel Žorga** z namenom, da nastopi proti vsem delavskim organizacijam. Ker ga pa ni nihče poslušal, je takoj zopet zapustil oder.

Shod je enodušno potekel, kljub temu, da ga je hotel motiti študent Kermauner s še nekaterimi kričaji.

Ta shod je jasno pokazal, da vstaja delavska moč v znamenju strokovne enotnosti.

Prva skupščina izvoljene Delavske zbornice.

V nedeljo, dne 7. t. m. se je sestala v sejni dvorani mestnega magistrata v Ljubljani prva skupščina Delavske zbornice. Za to skupščino je vladalo v delavskih vrstah veliko zanimanje, kar je dokazala galerija, ki je bila nabito polna delavskih zaupnikov iz Ljubljane in okolice, ter ostalega občinstva. Točno ob 9. uri dopoldne je otvoril dotedanji predsednik Delavske zbornice s. M. Čobal s kratkim pozdravnim govorom ob splošni napeti pozornosti zborovanje in prečital pozdravne brzojavke Centralnega tajništva Delavskih zbornic v Beogradu in Delavske zbornice v Beogradu, nakar je predlagal izvolitev petčlanskega verifikacijskega odbora. V ta odbor so bili izvoljeni ss. Fr. Svetek in J. Oslak (ZDSZJ), dr. Milavec (JSZ), dr. Bohinjec (NB) in Gilčvert za privatne nameščence. Nato je bila seja prekinjena, da izvrši verifikacijski odbor svoje posle.

Poročilo verifikacijskega odbora.

Po polurnem odmoru je s. Svetek, kot predsednik verifikacijskega odbora, zopet otvoril skupščino. Poročevalec verifikacijskega odbora dr. Bohinjec poroča, da je odbor verifikiral vseh 60 mandatov članov skupščine in namestnikov. Skupščina je verifikacijo z večino glasov odobrila (proti so glasovali krščanski socialisti). Nato je bilo izvoljeno

začasno predsedstvo,

in to: predsednik s. Čobal, I. podpredsednik Fr. Svetek, II. podpredsednik R. Juvan in V. Urbančič za tajnika. S. Čobal prevzame predsedstvo, se zahvali za zaupanje in prosi, da se določi za nadaljni del seje **dnevni red.**

S. Svetek predlaga naslednji dnevni red: 1. Volitev upravnega odbora zbornice in finančne kontrole. 2. Volitev komisije za izpremembo in dopolnila v pravilih in pravilniku. 3. Določitev odškodnine v smislu čl. 18. pravil. 4. Odobritev računskega zaključka za leto 1925. 5. Odobritev proračuna o uporabi budžetnih preostankov iz leta 1925. 6. Odobritev spremembe v proračunu za leto 1926. 7. Volitev tajnika zbornice. 8. Samostojni predlogi. Predlagani dnevni red je bil soglasno sprejet.

Nato so podali posamezni govorniki v imenu svojih klubov svoje izjave. Za naš klub jo je podal s. Svetek. Vse izjave so bile zanimive in izvenele v tem, da mora Delavska zbornica služiti energično interesom delavskega razreda, razviti velikopotezno in smoterno delovanje za socialno politično zaščito delavskega razreda.

Po izjavah načelnikov posameznih klubov je predsednik s. Čobal odredil

volitev upravnega odbora

in sicer po D'Hontovem proporcionalnem sistemu. Takemu načinu volitev sta ugovarjala dr. Milavec za klub krščansk. socialistov in dr. Bohinjec za Narodni klub. S. Čelešnik je pa za naš klub izjavil, da je v poslovniku mišljen D'Hontov sistem in predlaga, naj se vrše volitve po tem sistemu. Predsednik s. Čobal je nato odredil glasovanje o predlogih s. Čelešnika ter dr. Milavca in dr. Bohinjca. Na predlog dr. Milavca se vrši poimensko glasovanje. Cela skupščina, kakor tudi galerija je z napetostjo sledila temu glasovanju, ker ako dobi večino predlog dr. Milavca in dr. Bohinjca, bi bili mi za enega člana v upravnem odboru lahko prikrašani, tako, da bi dobili od 12 mest le 6 mest, ker o sedmem bi odločal žreb in to tudi radi tega, ker pri tem glasovanju naj bi se pokazalo, kam se bodeta odločila ss. Leskošek in Pevec, ki sta bila izvoljena na Bernotovi listi. Izid glasovanja je bil naslednji: Za predlog s. Čelešnika je glasovalo 32 članov, za predlog dr. Milavca in dr. Bohinjca pa 28 članov. Za predlog našega kluba sta glasovala tudi ss. Leskošek in Pevec, ter neopredeljeni privatni uradnik Niko Gogola. Vsi trije so bili burno aklamirani od članov našega kluba, predvsem pa od galerije, ko so poimensko glasovali za naš predlog.

Nato se je prešlo na

volitve upravnega odbora,

kotih izid je bil sledeči: Naša lista je dobila 32 glasov in 7 članov, lista krščanskih socialistov je dobila 17 glasov in 3 člane, lista Narodnega kluba pa 11 glasov in 2 člane. V upravni odbor so bili izvoljeni: Melhior Čobal, Rado Čelešnik, France Svetek, Lojze Sedej, Joža Golmajer, Ivan Makuc in Uroš Vospernik za ZDSZJ, dr. Anton Milavec, Ivan Silvester in Ivan Gajšek za krščanske socialiste, Rudolf Juvan in Valentin Urbančič za Narodni klub. Namestniki pa so: Andrej Bradeško, Lovro Jakomin, Jurij Arh, Anton Prezeli, Franc Kuder, Aleksander Trškan in Karol Podbršček (ZDSZJ), Jože Rutar, Franciška Uršič in Ivan Keječ (kršč. soc.), Albin Tomc in Ivan Setinec (Nar. klub).

Volitev finančne kontrole.

Pri teh volitvah je bilo isto razmerje glasov, kakor pri volitvah v upravni odbor. Izvoljeni so bili: Jože Oslak (ZDSZJ), Lojze Leskošek (Bernotovec) in Fr. Orehek (kršč. soc.). Namestniki: Edo Hiršl (ZDSZJ), Miroslav Pevec (Bernotovec) in Srečko Žumer (kršč. soc.).

Na dnevni red pride volitev

komisije za spremembo pravilnika in poslovnika in je bil sprejet predlog s. Svetka, ki je predlagal, da naj sestoji ta komisija iz 6 članov. V komisijo so bili izvoljeni: ss. Sedej, Čelešnik in Pevec ter gg. dr. Milavec, Gajšek in dr. Bohinjec.

Določitev odškodnine za člane zbornice.

Za člane zbornice je bila sklenjena sledeča odškodnina: Sejnina Din 60.—, dnevnice Din 60.— (samo za zunanje člane), prenočišče Din 40.—, faktično izgubo na zaslužku in železniško voznino III. razreda.

S tem je bila dopoldanska seja ob pol 1. uri prekinjena.

Popoldanska seja.

Rešitev 4., 5. in 6. točke dnevnega reda, odobritev računskega zaključka za leto 1925, odobritev proračuna o uporabi proračunskega prebitka iz leta 1925 ter odobritev sprememb v proračunu za leto 1926, se je odstopilo novo izvoljenemu upravnemu odboru, da o njih sklepa, da finančna kontrola te sklepe odobri in prihodnji skupščini poroča.

Volitev tajnika.

Nato je bil s. Filip Uratnik soglasno za nadaljnih pet let izvoljen za zborniškega tajnika.

Zbornica za trboveljske rudarje.

Razvila se je daljša debata o redukciji rudarjev od strani TPD. Govorilo je k temu vprašanju več govornikov vseh klubov. Končno je zbornica soglasno zavzela sledeče stališče:

Skupščina izraža svoje globoke simpatije do rudarjev in zasebnih nameščencev TPD, ki so jih vrgle brezobzirno izvedene redukcije v bedo, pomanjkanje, glad in obup.

Skupščina ne more zamolčati, da so napravile na njo vesti, da misli zapustiti ministerialna komisija za preiskovanje krize v trboveljskih revirjih Slovenije, ne da bi si ogledala na licu mesta položaj, v katerem žive reducirani rudarji in nameščenci, skrajno mučen vtis.

Skupščina ne more biti prepričana, da je mogla dobiti komisija v tako kratkem času objektivno sliko o gospodarski in socialni krizi v Trbovljah.

Zlasti smatra skupščina, da bi morala zastaviti komisija ves svoj vpliv, da pride v najvažnejšem vprašanju izseljevanja rudarjev in dotacije za tako izseljevanje in za druge najnujnejše podpore potrebnih fondov do konkretnih sklepov.

Skupščina dalje ponovno poudarja, da je treba takojšnje uzakonitve od Glavne bratovske skladnice za Slovenijo predlaganih sprememb k pravilniku bratovske skladnice. Če to ni takoj mogoče, naj se razveljavijo s takojšnjim ministerialnim odlokom, izdanim na podlagi tozadavnega pooblastila narodne skupščine, oni členi pravilnika bratovskih skladnic, glasom katerih pomenja prekinitve dela izgubo članskih pravic.

Razni predlogi.

Na predlog sodružice Ajdiškove je zbornica soglasno sklenila podpirati po svojih močeh snovanje otroških domov po delavskih krajih. Sprejet je bil tudi predlog s. Makuca, izpolnjen s predlogom dr. Bohinjca, da se dovoli kredit 100.000 dinarjev za delegacijo, ki naj bi šla v Rusijo in tam pregledala delo sovetov ter delavske socialne in gospodarske razmere. Delavska zbornica naj stopi v zvezo z ostalimi delavskimi zbornicami v državi in centralnim tajništvom v Beogradu, da se odpošlje skupna delegacija.

Član zbornice Terseglav je nato ob burnem pritrdjevanju cele zbornice grajal odsotnost vladnega zastopnika pri prvi plenarni seji te nove socialno politične ustanove, na kateri so se izrazile po izvoljenih zastopnikih težnje in potrebe delavstva cele Slovenije, za katere bi se morala vlada zanimati vsaj enako kakor za druge stanove in njihova zastopstva.

Član dr. Bohinjec se popolnoma strinja z izvajanjem g. Terseglava in stavi kot logično posledico teh izvajanj predlog, da naj se zahteva od vlade izenačenje Delavske zbornice z drugimi stanovskimi zbornicami in da obžalujemo, da vlada ni smatrala za potrebno, da bi poslala na prvo sejo svojega zastopnika. Predlog je bil soglasno sprejet.

S tem je bil dnevni red skupščine izčrpan in predsednik s. Čobal je ob splošnem navdušenju to prvo sejo skupščine zaključil.

Konstituiranje upravnega in nadzornega odbora.

Drugi dan ob 2. uri popoldne so se v prostorih Delavske zbornice sestali novo izvoljeni člani upravnega in nadzornega odbora in so se sledeče konstituirali: Upravni odbor: Predsednik s. M. Čobal, podpredsednik s. Lojze Sedej, blagajnik s. Rado Čelešnik, ki tvorijo s tajnikom zbornice predsedstvo. Za predsednika finančne kontrole je bil izvoljen s. Joža Oslak iz Maribora.

Vladna komisija s TPD. proti rudarjem!

Brezsrčnost Trboveljske Premogokopne Družbe. — Nepojmljivo postopanje vladne komisije.

Izgleda, da se hoče naš bedni rudarski proletarijat dobesedno pribiti na križ, izgleda, da so se vse znane in neznane sile zarotile, da upropastijo naše rudarstvo in še ono malo dela in gospodarskega življenja, ka ga še ostaja v tej presrečni Sloveniji.

Poročali smo že, da je vlada pod pritiskom delavstva in ostale javnosti, morala končno poslati v Slovenijo posebno komisijo, da preišče vprašanje Trboveljske Premogokopne Družbe in njenih najnovejših namer. Proti odpotovanju te komisije so bile že od začetka znane sile in uplivi pridno na delu; končno se je pa posrečilo TPD vendar urediti stvar

s komisijo tako, da ji pride zopet vse prav. Objavljen je bil protest plenarne skupščine Delavske zbornice proti postopanju vladne komisije, ki se ni potrudila v Trbovlje, da na licu prouči položaj in bedo rudarjev, in predloge zbornice v pogledu rudarskega vprašanja. Zdaj smo tako srečni, da moremo poročati tudi o konferenci, ki se je vršila na rudarskem glavarstvu, in na kateri je slavna vladna komisija, kateri se očitno zelo mudi nazaj v Beograd, povedala rudarskim zastopnikom, da je stvar s TPD povsem lepa in v redu in da je škoda besedi in časa. . . . Pri rudarskem glavarstvu so se namreč končno sešli člani vladne komisije z zastopniki delavstva. Za Unijo rudarjev so bili navzoči Krušič, Keše, Sader in trije zastopniki II. rudarske skupine, za Delavsko zbornico Uratnik, za rudarsko glavarstvo Strgar, za TPD Skubic in drugi ravnatelji, za velikega župana dr. Mrak — poleg že omenjenih članov vladne komisije. Zastopnik za šume in rude je kratko in klavarno izjavil, da je komisija pogledala v knjige TPD in našla, da se vse ujema!!! Tako je poročal gospod zastopnik v imenu komisije ter še dodal, da bo komisija obvestila vlado, da so knjige v redu, vse drugo pa da se komisije nič ne tiče; ona da ni bila sploh poslana v Slovenijo, da si ogleda položaj v Trbovljah in bedo delavstva, zato da ni »nadležna«. Uprav gorostasna izjava je koj uverila navzoče delavske zastopnike, da se komisija ni prav nič zavedala svoje težke naloge, ona je bila mnenja, da je TPD postopala vsekakor po zakonu, in da komisija tudi sicer nima moči in mandata, da bi posegla vmes! Po tej velemodri izjavi, ki je bila k sreči kratka, se je polotilo navzočih delavskih zastopnikov upravičeno ogorčenje, ker je bilo pač do kraja očitno, da je bila tudi ta komisija poslana v Slovenijo le radi lepšega, in da gre TPD žito močno v klasje.

Proti taki razlagi naloge vladne komisije so navzoči glasno protestirali: tajnik Delavske zbornice je grajal delo komisije, ki ni smatrala svojo nalogo niti toliko važno in resno, da bi se potrudila do Trbovelj in zaslislala prizadeto delavstvo, odnosno njegove direktne zaupnike.

Predložil je nato v imenu Delavske zbornice naslednji predlog za ustanovitev pomožnega fonda za reducirane rudarje in zasebne nameščence TPD:

»Po poročilih, ki jih je zbrala dosedaj Delavska zbornica, je računati, da se bo izselilo od reduciranih rudarjev najmanj 800 oseb. Kot kraji za izselitev bi prišli v poštev: deloma Francija, kjer pa je prosperiteta rudnikov žal predvideno le začasnega značaja.

Kot daljni kraj izselitve bi prišla v poštev Rusija ter Kanada, kjer bi bilo mogoče računati na trajnejšo zaposlitev.

Potni stroški za osebo v Francijo se morajo računati povprečno na 1500 Din na osebo, potni stroški v Kanado pa najmanj 12.000 Din na osebo.

Za izselitev 800 rudarjev v Francijo bi bila potrebna vsota ca. 1.500.000 Din, za izselitev rudarjev v Kanado pa vsota 12 milijonov Din.

Z ozirom na to predlagamo, da se dotira fond za reducirane rudarje z zneskom 6 milijonov Din. Glede podrobnosti predlagamo sledeče:

1. Fond se ustanovi pri rudarskem glavarstvu v Ljubljani in se imenuje pomožen fond za reducirane rudarje in nameščence TPD.

2. Iz tega fonda je kriti predvsem stroške za organizacijo emigracije rudarjev, potne in selitvene stroške za rudarje in rudarske rodbine, ki potujejo v drug kraj zaposlitve. Razven tega pa je pomagati iz tega fonda v nepredvidenih slučajih največje potrebe.

3. Ta fond upravlja odbor, ki mu predseduje gospod rudarski glavar, njegovi člani pa so: Predsednik II. rudarske skupine, podpredsednik bratovske skladnice, vodja borze dela v Ljubljani, predsednik Delavske zbornice in zastopnik TPD.

4. Ta fond se likvidira, ko med reduciranimi rudarji ne bo več brezposelnih.

Eventuelni preostanki se uporabijo po sklepu upravnega odbora kot dotacija za pomožne blagajne, ki bi jih ustanovili delavci v svrhu odpomoči za slične slučaje brezposelnosti in za dečja zavetišča v Trbovljah.

Toda tudi ta tako umestni in samoposebi razumljivi predlog ni prav nič ugajal gospodu Skubicu, ki je kratkomalo izjavil, da mu ni prav, in da ne more prevzeti nobene obveznosti.

Izjava ravnatelja Skubica je naravnost očitala, da hoče Trboveljska družba s svojo nečloveško, brezsrčno, od grdega profitarstva narekovano, naše rudarstvo in gospodarstvo uničujočo nakano do kraja in da prizadete zavestno in namenoma izziva in da jo pri tem čednem poslu podpirajo »razne« sile.

Se bolj jasna postaja ta sicer prozorna, pa vendar sila nevarna igra, če upoštevamo, da je TPD baš v dneh, ko si je vladna komisija ogledovala . . . poslovne knjige TPD, izdala odlok, s katerim se ukinjajo vse draginjske doklade in vsi nabavni prispevki. Ta famozni odlok se glasi:

»Rudniško ravnateljstvo, Trbovlje. — Ker so delavski zaupniki odklonili stopiti v pogajanja v smislu obstoječe mezdne pogodbe, smo primorani sami naznaniti od 1. aprila 1926 veljavne pogoje:

1. Določajo se sledeče temeljne (minimalne) plače: 1. kategorija Din 40, 2. kategorija Din 35, 3. kategorija a) ženske Din 30, 4. kategorija b) mladoletni Din 20 Din.

K tem temeljnim plačam se dodajo kakor do sedaj v gotovih slučajih primerni dodatki (stalne plače).

2. Vse sedaj veljavne akordne postavke se znižajo za 20 odstotkov.

3. Vse doklade in sicer: osebna draginska doklada, družinska doklada, nabavni prispevek se ukinejo. Ker so se izplačali nabavni prispevki v naprej, se s 1. aprilom ne izplačajo nobeni nabavni prispevki več.

Razstreljivo se bode s 1. aprilom naprej računalo v $\frac{3}{4}$ vrednosti polne cene in se bodo upoštevali v akordu.

To se naj delavstvu takoj razglasi.

Srečno!

Trboveljska premogokopna družba.

Skubic, m. p.

Heinrich, m. p.

Ta odlok ni samo štilistični umotvor Trboveljske vrste, je tudi zgovorni dokaz socialnih namer TPD ne samo v pogledu redukcije rudarjev, nego tudi v pogledu redukcije mezd, kateri naj bi po možnosti še sledilo podaljšanje delovnega časa, da bodo »švabski« in židovski dunajski delničarji zadovoljni s »kulturnim« našim narodom in »pridnim« in pohlevnim delavstvom.

Tako je torej slavna vladna komisija dovršila svojo nalogo, tako nadaljuje TPD svojo človekoljubno nalogo!

Kako naj poštena slovenska javnost kritizira delo te vladne komisije in početje te družbe?

Pripravimo se na veličastno proslavo 1. maja 1926!

Bliža se 1. maj, bojovni praznik mednarodnega proletariata. Letošnji 1. maj v Sloveniji mora postati mogočna proslava vstajenja delavske moči v znamenju zedinjenja strokovnih organizacij.

Strokovna komisija, kot oblastni odbor Združene Delavske Strokovne Zveze Jugoslavije je sklenila na svoji zadnji seji, da opozori vse strokovne podružnice in vse razredno delavstvo na to, da se takoj po vseh krajih začne z obsežnimi pripravami za 1. maj 1926.

V vseh večjih krajih naj takoj začno s pripravami za 1. majsko proslavo **Krajevni Medstrokovni Odbori**, odnosno, kjer teh ni, krajevne strokovne podružnice. Te naj takoj skličejo tudi zastopnike delavskih gospodarskih in kulturnih organizacij. Ker so organizirani v enotnih strokovnih organizacijah pripadniki obeh glavnih delavskih političnih struj, bodo ti itak sodelovali kot člani ZDZSJ. Na tem sestanku naj se izvoli **poseben odbor za 1. majsko proslavo**, v katerem naj bodo zastopane omenjene organizacije in v takem kraju, kjer je več podjetij, tudi delavci iz vseh podjetij. Kjer bi bil tak odbor številčno zelo močan, naj se iz njegove sredine izbere ožji odbor, da je s tem omogočeno hitro poslovanje.

Ta odbor naj potem vsestransko pripravlja 1. majsko proslavo, ki jo priredite v vsakem kraju tako, kakor najbolj odgovarja krajevnim razmeram. Ponekod bo samo manifestacijski shod, po vseh večjih krajih pa naj bo tudi na predvečer 1. maja in na 1. maj popoldan ali zvečer večja prireditev (dramatska predstava, koncert, umetniški proletarski večer, veselica ali podobno).

Strokovna komisija bo izdala letos tudi

»1. Majski spis«

z bogato, pestro vsebino in s slikami. Sodrugi, ki hočejo kaj napisati za ta spis, naj pošljejo svoje prispevke najkasneje do **velikonočnih praznikov** na Strokovno komisijo s pripombo »za 1. Majski spis«.

Do **15. aprila** naj pa sporoče istotam vse podružnice, oziroma posamezni sodrugi, koliko izvodov 1. majskega spisa bodo naročili, da bomo vedeli tiskati primerno število. Priporočamo vsem, da si ga naroče čim več izvodov.

Strokovna komisija bo izdala tudi

»1. Majske znake«

iz pločevine in z utisom »1. Maj 1926«. Znaki bodo zelo lepo izdelani in trajne vrednosti. Ceno bomo objavili kasneje.

Ker je ves čisti dobiček od 1. Majskih spisov in od 1. Majskih znakov namenjen

za brezposelne,

naj posamezni kraji nikar ne izdajajo svojih posebnih znakov, ker s skupnim delom in skupnimi prispevki je vedno več sadov, kakor pa če dela vsak zase. Organizacije naj sporoče najkasneje do **15. aprila**, koliko znakov vzamejo.

ZDZSJ bo izdala tudi svoj

»1. Majski manifest«,

v katerem bodo objavljene parole za 1. maj 1926.

Živele enotne strokovne organizacije!

Živel enotna proslava 1. maja 1926!

Strokovna komisija za Slovenijo kot obl. odbor ZDZSJ, Ljubljana.

Kako je prišlo do skupnega nastopa vsega delavstva v Ljubljani.

Strokovna komisija se je postavila takoj ob začetku rudarske krize na odločno stališče, da je treba zbrati prav vse delavstvo brez ozira na strankarsko pripadnost v boj proti TPD. Kajti TPD je poslala v boj **Zvezo industrijcev** kot nekako svojo

predstražo, ki naj poskusi, ako je danes ugoden čas za naval kapitala na delavske plače in delovni čas.

Zavedali smo se, da je treba v prvi bitki zmagati ali se vsaj odločno postaviti po robu, sicer bo za celokupno delavstvo izgubljena cela vojna.

V programu enotnih strokovnih organizacij je: **zbrati v svojih vrstah vse delavce brez ozira na narodnostno, versko ali politično pripadnost.**

Kdaj je bila večja potreba, pozvati vse delavstvo na boj proti ofenzivi kapitala, kakor ravno ob nameravani redukciji 3000 rudarjev?

Odločen nastop delavstva ni bil potreben samo v rudarskih revirjih, ampak v vseh industrijskih krajih Slovenije in Jugoslavije, zlasti pa v **gospodarskem in političnem centru Slovenije — v Ljubljani.**

Zato smo povabili najprej Jugoslovansko Strokovno Zvezo (JSZ) na skupen protestni shod proti TPD in celokupni ofenzivi kapitala.

JSZ je najprej naš poziv odklonila, češ, da nima nobene garancije, da ne bi mi na tem shodu vršili svojo strankarsko agitacijo.

Medtem je tajnik **delavske zbornice s. Uratnik** pozval na anketo zastopnike vseh strokovnih central v Ljubljani, da razpravljajo o vprašanju delavske krize.

Na tej anketi so zastopniki Strokovne komisije ponovno predložili vsem ostalim strokovnim zvezam sledeče:

Redukcija rudarjev pomeni prvi akt Zveze industrijcev po njenem dobro premišljenem ofenzivnem načrtu proti delavstvu. Zato je tu potrebna enotna akcija celokupnega proletariata. Če druge strokovne zveze niso v službi meščanskih strank, naj dokažejo to s tem, da gredo skupaj z vsem proletariatom v boj proti kapitalu.

Končno so se vse strokovne zveze izrekle za enoten nastop in so se sporazumele na enotni resoluciji in na enotnem načrtu v boju proti Zvezi industrijcev in TPD.

Nekateri sodrugi so dvomili, če je pravilen skupen nastop.

Skupen nastop v tem slučaju je najnujnejša potreba, ker gre za to, **da se res dejansko pomaga rudarjem.** Zločin bi bil, na račun gladujočih rudarjev postavljati se na ozko strankarsko stališče.

Drugič: Združeni delavski strokovni zvezi more le koristiti in jo okrepiti, če pozove tudi ostalo delavstvo na — **razredni boj.**

Brez sodelovanja najširših mas delavska strokovna organizacija ne more izvršiti svojega namena.

Nekateri so istovetili ta skupen nastop strokovnih organizacij z znano bivšo »Zvezo delovnega ljudstva« v Ljubljani. Toda razlika med enim in drugim je ogromna. Zveza delovnega ljudstva je pomenila politično kolaboracijo raznih strank.

Mi pa nismo pozivali nobenih meščanskih strank, ampak strokovno organizirano delavstvo, da gre v boj proti TPD, t. j. proti vsem kapitalistom.

S to skupno akcijo v Ljubljani je prišla do dejanskega izraza **solidarnost proletarskega razreda in ojačila se je razredna proletarska fronta proti kapitalistični trdnjavi.**

Razglas predsedništva ZDZSJ.

»Radničke Novine« so prinesle v 56. številki od 23. decembra 1925 dva projekta resolucij o vprašanju »Stranka in strokovne organizacije«.

Akoravno priznava predsedništvo vsaki proletarski stranki pravico, da opredeli svoje stališče napram delavskim sindikatom, vendar ne more molče preiti preko insinujacij in neresnic, ki jih vsebuje predlog »resolucije«, katere referent je Nedeljko Divac.

Podpisano predsedništvo kategorično izjavlja, da so vse navedbe v tej »Resoluciji«, ki merijo na to, da omalovažujejo dejstvo izvršenega sindikalnega zedinjenja in da članstvo socialistične stranke in delavskemu pokretu sploh podtikavajo »neke tajne sile«, katere so baje vprašanje zedinjenja delavskih strokovnih organizacij »izločile iz dnevnega reda« itd. — **od začetka do konca neresnične.**

Ostavljajoč plenumu centralne uprave MRSSJ, ki se bo sestel 20. t., da odloči: hoče li on podvzeti nadaljne korake glede objave omenjene »resolucije«, podpisano predsedništvo veruje, da se bo naslednji kongres SPJ v interesu zdravega razvoja odnošajev v delavskem pokretu v splošnem, kakor tudi v interesu SPJ zavaroval od neresnic in žalitev, ki jih imenovana resolucija iznaša proti kongresu sindikalnega zedinjenja in socialističnemu delu delavstva v zedinjenih strokovnih organizacijah.

V Beogradu, dne 4. januarja 1926.

Za predsedništvo ZDZSJ:

B. Krekić, l. r., tajnik. L. Pavičević, l. r., predsed.

Predlogi za kongres SMRJ.

Reorganizacija članskih prispevkov in podpor.

Ko so kovinarji Jugoslavije svoje pokrajinske saveze zedinili v en enoten savez za celo državo, je bila cela država v popolnem gospodarskem kaosu. Relacija kronske valute napram dinarski valuti je obstojala samo na papirju. Faktično plačilno sredstvo za pokrajine bivše Avstro-Ogrske je ostala krona, le v ostalih pokrajinah pa dinar. Čim je imel kovinar v Beogradu Din 6.— urne plače, je imel v Zagrebu 20 kron, v Subotici 18, v Sarajevu 16 in v Ljubljani pa samo 12, a je dobil oni v Beogradu in

oni v Ljubljani za svoj enourni zaslužek isto količino življenjskih potrebščin.

Razumljivo je, da se tak kaos v savezu ni mogel uvesti, v delavsko organizacijo, v kateri je potrebno, da velja razmerje — dolžnosti in pravice — vsakega posameznega napram celini, se ni moglo čakati, da uredi buržuazija gospodarske prilike v celi državi. Savez je moral iti za dogodkom, ako je hotel, odgovarjati svojem namenu. On je moral biti jak v svojem notranjem ustroju, za kar pa so bili potrebni urejeni odnošaji. Ko so urejeni odnošaji, so tudi člani zadovoljni in med njimi vlada sodružna harmonija. Poleg tega je pa še potrebno, da ima organizacija svoje delovanje kar najbolj praktično urejeno, tako, da so vsakemu članu znane in razumljive dolžnosti in pravice, ki jih ima v svoji organizaciji.

Z vsem tem se je tudi računalo, zato je bil na kongresu leta 1921 sprejet princip: tedenski prispevek naj znaša enourni tedenski zaslužek. S tem se je doseglo to, da se je vse člane enako obremenilo s prispevki za svojo organizacijo. Na podlagi višine članskih prispevkov se določa seveda tudi višina vsem rednim podporam.

V večletni praksi se je pokazalo, da so podpore, ki jih savez svojem članstvu nudi, prenizke in izvrševalni odbor centralne uprave je začel razmišljati o **zvišanju rednih podpor, kakor tudi o potrebi temeljite regulacije podpor stavkujočim.** Statistika, ki jo savez vodi, je neizbežno pokazala potrebo reguliranja članskih prispevkov, tako da bodo odgovarjale podpore sedanjemu času. Radi tega predlaga izvrševalni odbor kongresu sledečo reorganizacijo:

I. razred Din 8.— plačajo vsi strokovni delavci (profesionisti).

II. razred Din 6.— plačajo vsi pomožni delavci, ki so prekoračili 17. leto starosti.

III. razred Din 4.— plačajo vse delavke in delavci pod 17. letom svoje starosti.

IV. razred Din 1.— plačajo vajeenci in pensionisti.

Podpore:

Brezposelna podpora: I. razred dnevno 15 Din,

II. razred dnevno 12 Din, III. razred dnevno 8 Din.

Potna podpora: I. razred dnevno 20 Din, II. razred dnevno 15 Din, III. razred dnevno 10 Din.

Te podpore se izplačujejo skupno do zneska:

Vplačani članski prispevki	I. razred Din	II. razred Din	III. razred Din
od 52—103	300	240	160
„ 104—155	400	320	220
„ 156—207	500	400	270
„ 208—259	600	480	320
„ 260—363	720	570	380
„ 364—467	870	700	460
preko 468	1020	820	540

Za vsakih nadaljnjih vplačanih 104 članskih prispevkov še: I. razred 150 Din, II. razred 120 Din, III. razred 80 Din.

Selitvene podpore: Mesto dosedanjih 50 Din se bo plačalo 150 Din.

Pogrebšina se bo plačala sledeče:

52 vplačanih članskih prispevkov Din	120
104 „ „ „ „	150
156 „ „ „ „	200
208 „ „ „ „	230
260 „ „ „ „	260
364 „ „ „ „	300
468 „ „ „ „	350

Strokovna podpora:

Za člana I. razreda dnevno 17 Din, za člana II. razreda dnevno 14 Din, za člana III. razreda dnevno 10 Din.

Stavkujočim članom, ki imajo skrbeti za družino, se plača še naslednjo doklado: Za ženo, ki je nezaposlena in za vsakega otroka do 14. leta starosti po Din 10.— tedensko in to za največ 5 članov družine.

Članski prispevki po novi razporedbi stopijo v veljavo s 1. julijem (27. teden) 1926, a nove podpore pa s 1. januarjem 1927.

Zakaj s. M. Žorga ni dobil besede.

Nekateri delavci so spraševali, zakaj s. M. Žorga ni dobil besede na unionskem protestnem shodu.

Prvič, zato ne, ker so za shod sporazumno določile vse strokovne zveze svoje referente. Za našo ZDZSJ, katere član je tudi Žorga, je bil določen s. Sedej. Če je Žorga smatral za potrebno, da tudi on govori, bi moral to svojo željo sporočiti in utemeljiti kompetentni inštanci, t. j. Strokovni komisiji. Tako pa on tega ni sporočil, temveč je kar naenkrat na shodu nastopil z neko posebno resolucijo v žepu. Njegovo postopanje je bilo nepravilno, nedisciplinirano in nevedno zavednega strokovnega člana. V njem so bile močnejše osebne ali frakcijske ambicije, katere je smatral za bolj važne kakor pa enodušen protest proti TPD. Na shod **ni prišel protestirat proti TPD, ampak proti svoji strokovni organizaciji, ki vodi najtežji boj s kapitalom.**

Zato ni dobil besede. **Kajti skupnost je več — kakor oseba.**

V naših vrstah mora biti disciplina. Brez discipline propade vsaka vojska.

In enotne strokovne organizacije bodo upostavile disciplino v svojih vrstah in bodo zlomile vse **kričaje, ki hočejo živeti od samega razdiranja.**

M. Žorgi bo dana prilika, da se zagovorja in po-
pravi. Upamo, da se bo temu odzval. Če ne, se bo
pa preprical, da gre danes proletariat svojo pot pre-
ko oseb in preko razdiračev.

Mednarodni pregled.

Ruske strokovne organizacije.

Koncem meseca februarja se je vršila v Moskvi seja
centralnega odbora ruskih strokovnih organizacij. Na tej
seji je poročal tajnik Pogodov, da štejejo v zadnjem času
ruske strokovne organizacije 7.800.000 članov. Članstvo ne-
katerih strokovnih organizacij je izredno naraslo; tako je
n. pr. Zveza stavbinskih delavcev narasla za 70 odstotkov,
Zveza poljskih delavcev za 40 odstotkov. Realne plače de-
lavstva še niso dosegle predvojne višine. Delavske plače
so narasle v prvem polletju lanskega leta za povprečno
24 odstotkov. V težki industriji so dosegle realne plače 96
odstotkov predvojnih plač. Prvega januarja l. 1925 je bilo
600.000 neorganiziranih delavcev, l. januarja 1926 pa že
870.000. Iz tega je razvidno, da je število neorganiziranih
naraslo. Ta porast je ugotovil na zadnjem kongresu ruske
komunistične stranke Tomski in je torej v nasprotju z izja-
vo Dogadova.

Brezposelnost v Nemčiji.

V mesecu januarju t. l. je število brezposelnih delav-
cev v Nemčiji silno naraslo. Brezposelnih moških delavcev
je bilo v tem mesecu po uradnih ugotovitvah 1.773.000; to
število se ni nič izpremenilo v mesecu februarju. Brezpo-
selnih delavcev pa je bilo v januarju 257.000, v februarju pa
285.000. Tako je znašalo število brezposelnih delavcev dne
15. februarja t. l. skupno 2.059.000, dočim je znašalo šte-
vilo brezposelnih delavcev l. februarja 2.031.000.

V Berlinu samem je brez posla 242.815 delavcev, od
katerih je 36.000 nameščencev in 6500 mladih delavcev.

Domači pregled.

Proslava 20letnice obstoja delavskega gibanja v Bosni.

Delavske organizacije v Sarajevu vrše predpriprave za
proslavo 20letnice obstoja delavskega gibanja v Bosni in
Hercegovini, ki se bo vršila 23. in 24. maja t. l. v Sarajevu.

Ko je l. 1906 v Sarajevu izbruhnila prva generalna
stavka, od tedaj je nastopil delavski pokret v Bosni in Her-
cegovini svojo zgodovinsko pot. Delavske organizacije so
v posameznih industrijskih krajih obstojale že pred sara-
jevsko generalno stavko, vendar so bile to po večini le ille-
galne (tajne) organizacije, ki pa medsebojno niso vzdrže-
vale dobrih vez. Po generalni stavki je delavstvo primor-
alo oblasti, da so priznale legalnost delavskih organizacij.

Sarajevski sodruzi vrše sedaj priprave, da se pre-
proslava v splošno manifestacijo vsega jugoslovanskega
delavstva, v jugoslovanski delavski zlet.

Hrvatski kapital.

Med največja hrvatska bančna podjetja spada brez-
dovomno Prva hrvatska štedionica v Zagrebu. Bila je usta-
novljena že l. 1846, deluje torej že 80 let. V teh letih si je
nabrala 130 milijonov dinarjev kapitala in rezerv. Letni
zaključek za l. 1925 izkazuje čisti dobiček 20.566.517,73 Din.
Promet banke je znašal v l. 1925 skoro 40 milijard dinar-
jev. Vloge na hranilne knjižice so se povečale v tem letu
za 249 milijonov dinarjev. Skupne hranilne vloge znašajo
po letnem zaključku 1 milijardo in 62 milijonov dinarjev.
Aktiva te banke je v letu 1925 narasla za 457 milijonov
dinarjev. In ti denarni mogotci — slovenski, hrvatski in srb-
ski — imajo drzno čelo izjavljati, da jim gre trdo!

Nov list. Od 6. marca t. l. je pričel izhajati v Beo-
gradu »Narodni list« za politiko, gospodarstvo in društvene
informacije. List bo zaenkrat izhajal na osemih straneh in
tedensko.

Naše organizacije.

Iz Strokovne komisije.

Za žrtve volitev v Delavsko zbornico.

Strokovna komisija je nedavno uvedla nabiralno akcijo
za one sodruge, ki so postali žrtve meščanskega terorja pri
volitvah v Delavsko zbornico. Ugotovili smo že v našem
listu, da je postalo žrtev volilnega boja 24 delavcev v raz-
nih krajih Slovenije. Od teh je še vedno brezposelnih 7 so-
drugov, ki so žrtvovali sebe in svoje družine ter so danes
brez sredstev. Zdržene strokovne organizacije so dolžne,
da te sodruge podpirajo, dokler ne dobe dela in zaslužka.

Doslej so nabrale za te žrtve sledeče organizacije in
sledeči sodruzi: Jože Kopač v Ljubljani na nabiralno polo
št. 1, 330 Din; Rado Čelešnik v Ljubljani na nab. polo št. 1,
700 Din; Alojz Hudi v Hrastniku na nab. polo št. 20, 500 Din;
Ivan Kajič v Hrastniku na nab. polo št. 21, 127,75 Din; Franc
Narobe v Goričanah na nabir. polo št. 26, 77 Din; Izidor
Premužič v Ptuj na nabir. polo št. 39, 335 Din; Franc
Sahman v Črni na nabiralno polo št. 62, 70 Din; Josip Kra-
marčič v Ptuj na nabir. polo št. 64, 78 Din; Ivan Richly
v Krškem na nab. polo št. 85, 76,50 Din; Anton Gaberc v
Ormožu na nabiralno polo št. 87, 63 Din; skupaj nabranih
2357,25 Din.

Rudarji.

Naznanilo. Zveza rudarjev Jugoslavije podružnica Za-
gorje naznanja vsem članom, da se vrši na podlagi sklepa
odborove seje z dne 25. februarja t. l. redni občni zbor dne
21. marca ob 3. uri popoldne v dvorani »Zadruga doma«
na Lokah. Dnevni red običajen. Dolžnost vsakega člana, ki
se zaveda potrebe močne strokovne organizacije je, da se
tega občnega zbora gotovo udeleži. — Odbor.

Zabukovca. V nedeljo, dne 28. februarja se je vršil 8.
redni občni zbor podružnice ZRJ Zabukovca, na katerem
je poročal s. Krušič iz Trbovelj, ki je v svojem jednatem
govoru orisal položaj današnje rudarske krize in pomen
strokovnih organizacij. Nato so bili izvoljeni sledeči sodruzi
v odbor: Predsednik Košak Franc, namestnik Veligošek
Anton, tajnik in blagajnik Franc Judec, namestnik Kot Franc,
revizorja: Tratar Franc in Jošt Jože, odborniki: Pilko Ant.,
Cestnik Miha, Zupanc Ivan L., Sprajc Peter. — Izvoljeni
sodruzi in članstvo, katero si jim podelilo zaupanje za bo-
doče delo, strni svojo voljo in na delo za organizacijo, da
se naše delavske vrste izpopolnijo in da ne ostane niti
eden več pri čakovnih; kajti čas je že, da se enkrat strez-
nimo! Naj nam velja geslo: Močna in slozna organizacija
je tvoj odrešenik proti nasilnosti današnjega režima! Razum
in delo morata zmagati!

Kovinarji.

Kamnik. Savez Metalskih Radnika Jugoslavije, podruž-
nica Kamnik, sklicuje svoj redni letni občni zbor v nedeljo,
dne 14. marca 1926 ob pol 10. uri popoldne v gostilni
»Amerika« s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predse-
dnika, tajnika, blagajnika in kontrole. 2. Poročilo zastopnika
oblastnega odbora. 3. Volitev novega odbora. 4. Predlogi za
kongres v Beogradu. 5. Slučajnosti. Vse sodruge in sodru-
žice opozorjamo, da se bo vršil občni zbor pri vsakem šte-
vilu članov. Dolžnost vsakega kovinarja je, da se zbora
udeleži. — Odbor.

Javornik. Odbor podružnice Saveza Metalskih Radnika
Jugoslavije na Javorniku, ki je bil izvoljen na občnem zboru
dne 21. februarja t. l., se je konstituiral sledeče: Predsednik
Anton Noč, tajnik Franc Zvab, blagajnik Avgust Rozman,

ČAJNA ROČKA
zlata
visoko plemenita in najfinejša
zdravilišna mešanica
v najdovršenejši popolnosti
edina obstoječa čajna mešanica
najfinejših cvetov in nepre-
kosljiva v izdatnosti, v porabi
ne dražja kot srednje vrste.

Svoj k svojim!

Nekatere tvrdke se
branijo oglašati v
delavskem tisku. —

Delavski gospodar,
delavska gospodinja
se bosta branila
njihovih izdelkov. —

Kdor ne oglašja v

„Delavcu“

naj ne išče odjemal-
cev med delavstvom!

Sodruzi!

Zahtevajte po vseh briv-
nicah, kavarnah, gostil-
nah „Delavcu“! „Delavec“
naj ne manjka v no-
benem javnem lokalu!

Naročajte brošuro „KARL MARKS“!

odborniki: Ivan Blažič, Franc Zevnik in Franc Dolinar; v
nadzorstvo: Franc Zupančič in Ivan Tušar.

Guštanj. Občni zbor podružnice Saveza Metalskih Rad-
nika Jugoslavije v Guštanju se bo vršil v nedeljo, dne
14. marca t. l. ob 9. uri popoldne v gostilniških prostorih
g. Milonika v Guštanju z običajnim dnevnim redom.

Ljubljana. Občni zbor Saveza Metalskih Radnika Ju-
goslavije, podružnica Ljubljana, se bo vršil v nedeljo, dne
14. marca t. l. v prostorih restavracije »Novi Svet« (Pre-
šernova soba) na Gosposvetski cesti s sledečim dnevnim
redom: 1. Poročilo tajnika, blagajnika in kontrole. 2. Voli-
tev novega odbora. 3. Predlogi za kongres Saveza Metalskih
Radnika Jugoslavije. 4. Raznoterosti. Članstvo pozivljamo,
da se občnega zbora polnoštevilno in točno udeleži. Odbor.

Splošna Delavska Zveza Jugoslavije.

Litija. (Občni zbor podr. SDZJ.) Občni zbor podruž-
nice Splošne delavske zveze Jugoslavije v Litiji se je vršil
v nedeljo, dne 21. februarja t. l. Občni zbor je otvoril in
vodil s. Filip Vidmar. Poročal je o delu podružnice pred in
po zedinjenju. O blaginjskem stanju je poročal s. Andrej
Birjukov, za nadzorstvo s. Fran Zupan. O nalogah in delu
strokovnih organizacij je poročal s. Ivan Makuc iz Ljuba-
ljane. Po poročilu s. Makuca so se vršile volitve novega
odbora in so bili izvoljeni sledeči sodruzi: Franc Podlipnik,
predsednik; Filip Sluga, namestnik predsednika; Filip Vid-
mar, tajnik; Viktor Vuk, nam. tajnika; odborniki: Marija
Zupančič, Rezi Breclj in Ivan Videmšek; namestniki: Franc
Podrekar, Ivan Zupan in Mici Vrešček. V nadzorstvo: Franc
Peterca, Martina Mužga, Stefi Kokalj in Krista Suban. Novi
odbor je zagotovilo, da bo naša organizacija procvitala v
korist delavstva in da bo postojanka razredne zavednosti in
vodnica socialnega gibanja v Litiji.

Živilska stroka.

Maribor. Dne 28. februarja 1926 se je vršil v »Ljud-
skem domu« v Mariboru občni zbor Zveze živilskih delav-
cev Jugoslavije, podružnica v Mariboru. Izvoljen je bil sle-
deči odbor: Predsednik Karl Rakuša, pekovski pomočnik;
namestnik Matija Beigot; blagajnik Avgust Schuntner, na-
mestnik Karl Jekl; zapisnikar Jakob Antolič, namestnik
Fuhrman Karl; kontrola: Edvard Bregant, Albert Sehase,
Stanislav Premužak; ožji odbor: Franc Košar, Filip Kaukler,
Martin Bratuša, Alojz Newurt, Ivan Potočnik. Kot delegata
za zvezin občni zbor sta bila izvoljena sodruga Karl Rakuša
in Stanislav Premužak.

Usnjarji.

Ptuj. Podružnica Osrednjega društva usnjarjev v Ptuj
je mela svoj letni občni zbor dne 21. februarja t. l., na ka-
terem so bili izvoljeni v odbor sledeči sodruzi: Predsednik
Gluhak Viktor, namestnik Premožič Izidor; blagajnik Albert
Seka, namestnik Franc Širec I., (tovarna Petovja); tajnik
Franjo Merc, namestnik Franc Širec II., (tovarna Pirich);
podblagajniki: Korpar Franc, Viktor Gluhak, Mlakar Marija,
Weis Stefan, Bencinger Franc, Per Hinko; odborniki: Weis-
bacher Ignacij, Schmidt Alojzija, Reper Martin; kontrola:
Hvalec Martin in Weis Stefan.

Tržič. Občni zbor Osrednjega društva usnjarjev za
Slovenijo, podružnica v Tržiču, se bo vršil v nedeljo, dne
14. marca t. l. v Delavskem domu ob 9. uri popoldne.

Čevljarski strokovni tečaj v Mariboru. Organizacija
čevljarskih pomočnikov v Mariboru je priredila z začetkom
13. decembra 1925 strokovni prirojevalni tečaj. K sode-
lovanju je povabila tudi zadrugo čevljarskih mojstrov, ka-
tera pa se je po svojih članih slabo odzvala. — Tak tečaj
specijelno za delavce se po prevratu v Mariboru še ni vršil,
zato je bil tudi zelo potreben. Ker je pa organizacija infor-
mirana, da je državni potovalni učitelj za to stroko v Slo-
veniji nezmožen svojega posla, se je potrudila dobiti zmož-
nega učitelja, katerega je po 3mesečnem iskanju našla v
osebi znanega strokovnega učitelja ter iznajditelja patenta
»Novo«, gosp. Rudolfa Stegmüllerja iz Gradca, jugoslovans-
kega rojaka, kateri se je prošnji tudi odzval ter izvršil ta
tečaj v največje zadovoljstvo obiskovalcev. Njemu v za-
hvalo se je vršil ob zaključku tečaja, v nedeljo 21. februarja
v gostilni Orovič v Mariboru ob navzočnosti vseh povab-
ljenih korporacij, tako zastopnika Strokovne komisije, za-
stopnikov mojstrske zadruge itd., družabni večer. Pred
otvoritvijo kakor tudi po zaključku raznih nagovorov je pel
pevski odsek »Svobode« in igral tamburaški odsek. — Ta
tečaj naj bi ne bil samo za povzdigo strokovnega znanja,
temveč naj bi služil tudi za povzdigo strokovne organiza-
cije. — Odbor.

Lesni delavci.

Ljubljanskim mizarjem! Na srednji tehnični šoli v Ljuba-
ljani se je otvoril risarski tečaj za mizarje. Ker je ta tečaj
namenjen mizarjskim pomočnikom v izobrazbo in napredek,
najtopleje priporočamo, da se tega tečaja v čim večjem šte-
vilu udeležujejo vsi ljubljanski mizarji. Tečaj je brezplačen
in se vrši vsako nedeljo od 8. do 12. ure popoldne.

Ljubljana. Med ljubljanskimi mizarjskimi pomočniki se
nahajajo gotovi razdirači strokovne organizacije, katerim ni
nikakor po volji, ko vidijo, da vlada med ljubljanskimi mi-
zarji še vedno sloga. Ti nekateri — nekdanji tako revolucio-
narni delavci — delajo sedaj z vsemi svojimi silami proti
strokovni organizaciji in raje pomagajo direktno podjetni-
kom, razdirati in blatiti strokovno organizacijo, kakor pa jo
graditi. Ti, kakor že rečeno, nekdanji najbolj revolucionarni
med revolucionarji, so postali kar čez noč petolizniki
podjetnikov in njihovi klečepalci. Sami že itak neorgani-
zirani odvrčajo še druge mizarje od organizacije. Vsi cni
ljudje, kateri niso niti člani strokovne organizacije, nimajo

nobene pravice kritizirati in svetujemo jim, da naj se po-
preje organizirajo, postanejo člani, naj gredo na delo, da si
bodo pridobili več vpliva med organiziranimi in neorganizir-
animi. Potem jim bomo radevolje prepustili vodstvo v stro-
kovni organizaciji pod pogojem, da jo bodo vodili pošteno
in v dobrobit delavcev. Sicer pa, ako bodo še dolgo rovarili
in delali zmedo med delavci, si jih bomo zapomnili, ker
prišel bo čas, ko bomo z njimi temeljito obračunali. — Ži-
vimo v zelo resnih časih. Danes, ko mora delavstvo spre-
videti, da se brez strokovnih organizacij ne da in ne bo dalo
doseči nikakega zboljšanja, bi moralo biti vse delavstvo
kompaktno v strokovni organizaciji in združeno bi brez te-
žav odbijalo vse napade nenasitnih delodajalcev. — Vse
ljubljanske delavce, mizarje in strojne delavce pozivljamo,
da se enkrat oprimejo svoje bojne strokovne organizacije!

Iz revirjev, tovarn in delavnic.

Rajhenburg. Shod naše podružnice ZRJ se je vršil v
novem Delavskem domu dne 21. februarja pri dobri ude-
ležbi rudarjev. Kakor v Trbovljah, tako tudi v Rajhenburgu
odpušča in reducira TPD rudarje na veliko, vsled tega so
se zbrali rudarji, da dajo duška na shodu tem žalostnim
pojmom kapitalistične požrešnosti. Profit in polna denarna
vreča, to je ideal sedanje korumpirane kapitalistične družbe,
za te, rudar, pa je dovolj beraška palica in zandarmcija,
da ne boš nadlegoval nežne gospode s svojim nagim in se-
stradanim telesom živcev preobestnim lenuhom. Vso krivico
redukcije, kakor tudi davek na ročno delo in druge krivice,
ki tarejo delavca, ter način, kakor se tega rešimo, so nam
opisali ss. Makuc, Gehert, Zupančič in Smodič. Slišati je bilo
samo en glas, da tako ne sme iti več naprej, da je dovolj
teh krivic in da je sedaj treba seči rudarjem po samopo-
moči v zvezi z ostalimi delavci v državi in celem svetu;
le na ta način bomo sposobni, parirati udarcem ne samo T.
P. D., temveč vsem navalom kapitalistične družbe. Sodrug
Petretič je zaključil shod ZRJ in otvoril izredni občni zbor
ZRJ. Omeniti je treba, da podružnica ZRJ v Senovem ni
delovala od zadnjega razpusta rudarske organizacije leta
1923. Na tem občnem zboru so se zopet izvolili možje, kateri
dajo dovolj jamstva, da bo podružnica na novo oživela in
delovala v prid organiziranim rudarjem. Na novo je pri-
stopilo 12 članov, torej majhni vidni uspeh, ali uspeh vendar.
Le tako naprej, trpini-rudarji v Senovem! Vsi oni, ki se ne
strašite terorja in šikan od strani lakajev T. P. D., v orga-
nizacijo, da najpreje ustanovimo dober kader, ki ve kaj
hoče, drugi zaspanci bodo prišli za nami radi ali neradi.
Podružnica je ustanovljena, sedaj pa na delo, da jo do-
gradimo!

Jesenice. Dne 24. febr. popoldne smo imeli javni shod,
na katerem so poročali s. Mulej in drugi o poteku Glavne
skupščine Bratovskih skladnic za Slovenijo, ki se je vršila
dne 14. febr. v Ljubljani. Dalje se je poročalo o odpustu
delavcev na Dobravi in se je na tem shodu zaznalo, da bi
Elektrodna tovarna na Dobravi imela še potrebna naročila,
toda KID je odklonila naročila iz Poljske, ker je baje plač-
ljivost naročnikov nesigurna. — Kar se tiče govoric, da je
glavni vzrok nazadovanja tovarne na Dobravi v tem, da
baje obstoja spor med generalnim ravnateljem g. Nootom in
ravnateljem Elektrodne tovarne na Dobravi, pripomnimo
in ugotavljamo, da naj se delavstvo ne pusti zavajati od ta-
kih vesti, ker naj si bodo resnične ali neresnične, nimajo pa
nikake podlage, da se delavstvo pusti izbegavati in zavajati
v napačno smer, mesto da se jim pove resnico. Delavstvo
Elektrodne tovarne na Dobravi naj se organizira do zad-
njega v svoji razredno bojni organizaciji in bo takim spo-
rom in krizam lahko prišlo v okom. Bile so že večje krize
na Dobravi, a jih je delavstvo združeno premagalo in jih
združeno se bo. Delavci na Dobravi, kličemo vam, odklo-
nite politiko takih ljudi, kot je člankar v »Napreju« z dne
20. febr. 1926, ki vas umetno zavaja, da bi zabredli iz prave
poti resnega boja in da bi ponižno poklekli na kolena pred
tamkajšnjega ravnatelja, ker vam ne pove resnice, da je
izhod za vas edino v združeni organizaciji. Bistvo te krize
ni v morebitnem sporu med obema faktorjema, temveč bi-
stvo je, da je kapitalistični način proizvodnje za profit, ne
za potrebo v tej tovarni, kot je do danes še v kapitalističnem
svetu povsod. Delavci Dobrave, proti sistemu se morate
boriti in ne proti osebam, ali v osebah iskati izhoda vaše
bede. Kapitalističnega izkoriščanja ne bo konec še nad vam-
mi, pa naj v sporu zmaga generalni ravnatelj Noot, ali
ravnatelj Böcker. Obrnite hrbet otročjem, strnite svoje
moči v enotno organizacijo in prišel bo dan, ko bomo vsi
dostigli sigurni naš vsakdanji kruh v znamenju socializma
in socialističnega načina proizvodnje za potrebo in ne za
profit. To pa le, če resno pričnete z delom v svoji razredno
bojni organizaciji. Jeseniški delavci čustvujemo v polni
meri z vašo bedo in smo pripravljeni storiti vse in tudi
gumno podpreti žrtve brezposelnosti, toda osvojite si resno-
naš klic: Organizirajte se! — Nadalje je javni shod raz-
pravljaj tudi o težkem položaju trboveljskih rudarjev ter
poveril predsedstvo shoda, da sporoči trboveljskim rudar-
jem našo popolno solidarnost v njihovi obrambni borbi proti
redukciji delavstva in znižanju plač v revirjih. Zbrani šod
kovinarjev izjavlja, da bomo, če bo treba, tudi gumno pod-
prli rudarje, ker je njihova borba naša borba, ker je njihovo
trpljenje tudi naše trpljenje. Najnujnejša naloga nas vseh
pa je, da združimo vse delavstvo v močne strokovne zedi-
njene razredno-bojne organizacije. — Jeseniški kovinarji.

Zahvala. Podpisani se iskreno zahvaljujem za nabrano
podporo, ki so mi jo podelili mariborski občinski delavci ob
prilici moje bolezn. Lačen N.

KARL MARKS

v prevodu s. Cirila Štuklja.
Izšla je knjiga v založbi Zadruga
založbe v Ljubljani. --- Cena izvodu
Din 20.—. --- Naroča se tudi pri:

Tajništvo strokovne komisije za Slovenijo
Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6/II.

Radi izborne kvalitete Vam priporočamo
nabaviti si za jesen in zimo

Karo-čevlje

Lastne delavnice --- Solidne cene.

Maribor, Koroška cesta 19

Je najbolje je najceneje.